



Виходить два рази на тиждень що середи й що суботи.

Видає „Видавниче Товариство імені П. Куліша.“

## Хто загрожує російській свободі?

Англійські й французькі імперіялісти, які весь час підпирали російське самодержавство, які своїми капіталами допомогли йому затопити в народній крові першу російську революцію, бо знали, що свободні народи Росії не захочуть віддавати своє життя, щоби допомогти їм осягнути їх імперіялістичні заміри, тепер, коли вибухла друга російська революція, заспівали вже іншу пісню.

Ця пісня не говорить про їх старі злочини супроти народів Росії, що стогнали під царським ярмом, а що начеб вони були й є приятелями цих народів, і хочуть допомогти їм боронити свою свободу. По цій пісні російській свободі загрожує небезпека з боку осередніх держав, від пруського мілітаризму,

В цьому хорові бреніли голоси й інших «не мілітарних» держав, як Італія й Японія, що лиши кріхточки зі своїх державних бюджетів призначали на народну освіту, а великанські суми народніх крівавих грошей кидали в жертву мілітаризму.

Але на світі все буває. Неможливого, кажуть, немає. Може, що на цей раз виправився горбатий і без могили?! Так думали легковірні, які забули ту истину, що для буржуазії, а значить і для імперіялістів союзних Росії держав є можливою тільки така зміна, що лежить у їх інтересах, в інтересах голого зиску. Забувши це вони повірили, що дійсно буржуа союзних держав не думають використати російські народи для своїх цілей, а що їм ходить про свободу цих народів.

Але не всі думали так. Незабаром почулися й інші голоси в Росії. Почулися голоси, що для того, щоби забезпечити здобуту свободу, треба закінчити скоріше кріваву різню.

Ці голоси взяли під сумління те, що для російської свободи потрібно розбиття конкурента англійської буржуазії й задоволення апетитів інших союзників.

Досить було цим голосам стати сильнішими, як пронесла ся тривожна чутка, що союзники,—«приятелі» російського народу мають між собою умову, по якій, в тому разі коли Росія не захоче підтримувати їх далі, коли вона не захоче віддавати життя своїх синів у жертву капіталу союзників, а задумав іншими шляхами закріпляти здобуту свободу,—гармати «приятельки» Японії будуть направлені проти неї.

Мало хто сумнівався в здібності дипломатії на всякі підлоти. Кожному було також відомо, що на чолі союзної дипломатії стоїть найпідлійша дипломатія світу—англійська, що в свій час не мало зробила, щоб довести до РОСІЙСЬКО-ЯПОНСЬКОЇ ВІЙНИ. Але, що союзна дипломатія змогла дійти до такої підлоти страшно було вірити. Хотіло ся вірити, що це звичайна «казка». Цей вірі сприяло ще й те, що не подавалося жадних підстав, навіть не наводилося жадних джерел.

Однак не завсіди «віра твоя спасе тя». Російські газети подають, що в газеті «Раннє Утро» й інших часописах Москви надрукована розмова председателя «Російсько-Італійської Торговельної Палати» п. Н. Щенкова, в якій він подав про його розмову з італійським генеральним конзулем, із якої виходить, що наведені умови існують і що Японія робить скажені воєнні приготовлення.

Правда, консул Японії поспішив подати спростовання<sup>1)</sup>. Він заявив, що це не правда. Він говорить, що жадних умов не має, й що приготовлення Японії роблять ся, щоби допомогти Росії. Але ж чи можна вірити заявлія японського конзула? Хіба ж не відомо, що дипломатія завсіди перед тим, коли лагодить ся встромити ножа в серце своєї жертви, запевняє її вірності, прихильності й т. д.. До того ще японська прихильність до Росії під час цеї різні була сумнівної якості. Нікчемна, як кажуть, амуніція за великі гроші, примусила Росію допустити її визискувати Манджурію й навіть частину Сибіру, —це була японська допомога.

Наляканий італійський генеральний консул, знаючи що його не похвалить його уряд за таку довірливість з п. Щенковим, теж намагається спростувати подану розмову. Але це спростовання виходить у нього доволі смішним. Він каже, що ніколи не говорив зі Щенковим офіційно, а лише дружеськи. Як начеб від цього міняється суть речі! Не міняє справу й те, що він заявляє далі, що такі умови не входять у область його діяльності, й що заява Щенкова шкідлива для союзників. В останньому ніхто й не сумнівається ся!

Ці спростовання розбиває заяву Щенкова: «Я уважаю, що своєю розмовою із представником преси я виповнив свій обовязок горожанина». Так заявив він співробітникові «Рус. Слова».

Він отже заявив цим святочно, що все те, що він раніше подав про свою розмову з італійським генеральним консулем, є правда.

Таким чином чутка, що союзники під командою Англії готують напад на Росію, як що російський народ захоче миру, має підставу.

Отже російській свободі загрожують союзники царизму, імперіялісти Англії, Франції, й інших союзних держав.

Великий злочин зробить тимчасове правительство, як що воно знає це й не підготовить народу то того, щоби дати відповідь загрожуючій небезпеці.

П. Л.

## Державні форми й державний лад.

V.

У попередній статті ми сказали, що боротьба нових суспільних сил із самодержавством кінчається при певних відносинах сил

<sup>1)</sup> «Рус. Слово» ч. 94.

повною побідою й повним захватом влади новою клясою. Це відноситься в такій же мірі й до конституційної монархії.

Суспільність не є чимось незмінним. Це є живий організм, який безупинно розвивається. У цьому організмі повстають і розвиваються нові кляси, нові сили, нові потреби. На певній ступені нові сили вимагають, щоб могли розвиватися далі, нових форм. Старі політичні форми, що відповідають старим відносинам власності, стають за вузькі для них. Коли стара влада не хоче уступити, а хоче лишити все по старому, боротьба є необхідною, доконечною.

Бувають правительства, що не засліплені своєю всемогутністю й передбачають наслідки, які може принести ця боротьба. Такі правительства розумно йдуть завчасно на уступки. Самодержавна монархія може таким чином без тяжкої боротьби перетворитися в конституційну, а конституційна повільно пристосовуватися до потреб, так би сказати, бути в постійній еволюції, демократизуватися.

Але не всіх «помазанників» надлив Бог розумом. Бувають такі, як наприклад Микола другий, що переконані в тому, що їх ніхто не подолає. За жадну ціну не хочуть вони поступитися й кріхточкою своєї влади перед вирощими новими силами. Тоді починається боротьба на життя й смерть. Рано чи пізно боротьба приводить нові сили до побуди. Без цієї побуди суспільність не могла би далі розвиватися ся.

Після такої боротьби, після революції, яка цілковито зносить стару державну владу, старий лад, на місце монархії повстає

республіка.

Під республикою звичайно розуміють народоправство, тобто такий державний лад, при якому народ править сам собою. В дійсності це далеко не так. Далеко не в усій республіці править дійсно народ сам собою. Не в усій республіці він може мати навіть одинаковий вплив на владу. Часто народ може мати більше впливу на державне життя, на владу у парламентарній монархії, ніж у деякій республіці.

Що ріжнить республику від монархії, то це те, що на чолі монархії, як ми уже говорили раніше, стоїть наслідковий монарх із необмеженою чи обмеженою владою. Він править народом не в імені народу, а владою „від Бога даною“. У республіці ж на чолі стоїть вибране на певний час правительство, чи президент, що править уже іменем народу, що його вибрав.

По суті ж, по тому на скільки в республіці мають широкі народні маси більше прав, більше впливу на владу, ніж у монархії, ріжниця не може бути переведена.

Ми вже говорили раніше, що при революції влада захоплює в свої руки найсильніші кляси. Такою клясою може бути та кляса, яка є більше освіченою й зорганізованою.

Ми знаємо, що доси широкі народні верстви робітництва й селянства, через тяжку працю й злідні, не змогли ще підняти ся на потрібну ступінь освіти. Освіченими ї зорганізованими є кляси маючих, що мають для того час і средства. Цими клясами, як ми бачимо та-кож на прикладах історії революцій, ї захоплюється влада.

Ясно, що кожна кляса, що стає таким чином пануючою, дбає у своїх клясових інтересах про те, щоб тримати як можна далі від влади інші, ворожі її кляси. Вона дбає, щоби вплив інших кляс на державне життя був можливо найменший.

У данному разі роблять ще кляси маючих супроти не маючих. І там, де широкі народні маси мають за мало свідомості й сили, повстас таким чином

аристократична республіка, то значить правління „ліпших“ людей, вищих заможних верств аристократії.

Такою аристократичною республікою була в старі часи римська республіка.

Вся влада у цій республіці була в руках аристократії. За широкими народними масами римських горожан признавали ся на зверх горожанські права, отже й виборче право, але в дійсності вони не мали жадної політичної сили. Що більше число невільників, які мусили працювати не тільки на аристократію, а й на маси зледаціїх Римлян із низчих станів, не мали навіть звичайного права називати ся людиною.

Коли ми візьмемо сучасну французьку республіку, то побачимо що вона теж належить до цього роду.

Французька буржуазія при уложенію основних законів дуже добре використала мало-свідомість народу. Ріжними способами подбала вона, щоби гасла „свобода, рівність і братерство“, які й вона виставляла під час французьких революцій, були лише дурманом для народу. Вона, вжила всього, щоби значення свободи було в дійсності свободою ІІ панування над народом, свободою голого визиску народних мас.

Французька республіка по суті нічим не ріжнить ся від звичайної конституційної монархії.

Для видимости, що всі горожани мають однакові політичні права у французькій республіці, утворена палата депутатів (парламент), посли до якої вибираються ся загальним голосуванням на 4 роки. Але треба сказати, що вже тут, при виборах до палати, не всі мають права. Жінки цілковито позбавлені прав. Вибраний у депутати може бути не кожний повнолітній, а хто має вже 25 років. Крім того, буржуазія противить ся заведенню пропорціональної системи виборів, системи, по якій кожна партія була би представлена відповідно числу поданих за неї голосів.

Поза тим, що буржуазія всячими способами утримує в парламенті більшість за собою, вона перевела при уложенію основних законів дво-палатну систему. Крім парламенту (Державна Дума) заведено сенат (Державна Рада), через який мусять перейти всі закони приняті парламентом.

Ця вища палата (сенат) складається із 306 членів. Чверть із цього числа вибирається ся самим сенатом на все життя, а решта, три чверти—сенаторськими колегіями дипартаментів при участі делегатів міських і сільських рад на 9 років. Вибраним може бути 40 літній Француз.

Через такий спосіб виборів трудно перевести до сенату дійсного народного представника. Ця вища палата є отже палатою панів. Вона цілковито не дбає про народні інтереси, бо ворожа їм, а стоять на сторожі інтересів буржуазії.

Пануючі подбали далі й про те, щоби президентом був завсігди свій чоловік. Для цього право вибору його передано не народові, а спільному зібранню обох палат.

Президент вибирається ся аж на 7 років. Він наділений дуже великою владою. Він має всі ті права, що й конституційний монарх, навіть право помилування злочинців, на яких суд наложить кару. Як конституційний монарх він не відповідає за свої поступки, але так само не може нічого робити без міністерства, яке відповідає перед палатами. По закону президент має навіть право назначати урядники міністерств без взгляду на те, чи це відповідає бажанню палат. Але приявся ся вже якщай, що він цього не робить без парламенту. Він має далі право, за згодою сенату, розвязувати парламент, то значить, що він може в тому разі, коли до парламенту попаде більшість дійсних народних представників, за згодою сенату, це палати панів, послати парламент до дому. Він є також головний начальник війська, призначає військових і цівільних урядників і направоджує орденами. Словом, з усіма правами „помазанника“ лише на короткий час.

Така республіка, розумієт, ся, не може забезпечити інтересів народних мас. І ми бачимо, що англійська конституційна монархія є свободнішою, ніж ця республіка.

В одному є вона краще конституційної монархії, а це в тому, що в конституційній монархії всі визискувачі ховаються ся за „помазанника.“ Народні маси там часто не можуть розібрati, хто дійсно є їх ворог. Бороти ся проти розпоряджень, що йдуть від імені магарха несвідомі верстви народу не мають відваги, бо ж „хто йде против волі „помазанника“, той іде і против волі

самого Бога. В республіці стоять все отверто перед очима. У правительства з таким президентом, як наприклад у Франції, на чолі кожний може ясно бачити політичний комітет буржуазії, мета якого є опанування народних мас для їх визиску.

У слідуючій статті ми розглянемо ще інші форми республіки.

Петро Лівобережний.

## З а Н и м!

(Пам'ята І. Франка.)

*Нема Його! Ни довгий час  
Він ліг спочити в домовині,  
А дух Його є серед нас:  
І в кожній хвилі, що гобини  
Він шепче нам, під кожнім ухом,  
Над кожнім серцем у грудині:  
«—Борись, борись не падай духом!  
Я не лишу вас у пустині:  
Я поведу і вас на взгірля  
Туди, де ясне сонце гріє,  
Доволі всякого зневіря,  
Нехай відродить ся надія!..  
Невдячні діти... Я вам манну  
Давав, і дам, як ви голодні,  
Ви живідете?..—Вам ріки водні  
Поллють ся з скелі Ханаану!..  
Я все, що добре є в світі,  
Прохав для вас у Єгови;  
Невже ж усе забули ви?..  
О, дорогі, невдячні діти...  
Невже ж забули предків славу,  
Святі Божествені слова,  
Ta поклоняється Ваалу?..  
A de ваш Бог?.. De Єгова?..  
Хіба ж у вас теї надії  
A нічогісенько нема?..  
Я бачу—гнутує ся ваші ший,  
Самі так лізуть до ярма,  
Як і було «во время оно»  
Ще там в Єгипті, у неволі;  
(Отам батьки й біди доволі  
Ходили в ярмах фараона!..).  
Невже ж бажаєте й для діток  
Того, що вам батьки придбали?..  
Я вирву вас із рабських кліток...  
Досить корити ся Ваалу!..  
За мною йде! Не гайте часу;  
Я поведу... Там за горою  
С плодовиті оази,  
Ходить же, діточки, за мною  
Вперед, туди до Ханаану.  
Я вас веду, я вам усім,  
Усім, од Кубані до Сиїну,  
Старечим посохом моїм,  
Покажу землю обіцяну!..»*

*— Так Його дух непокірливий  
Нас буде й кличе до життя,  
До бою в окнах бурливий;  
І в кога людське є чуття,  
Кому його святы глаголи  
Проники в душу, яко дим  
От фуміама світа й волі,  
— Підем за Ним, підем за Ним!..*

О. Невідомий.

## Дві весні українського національного народного підйому.

Швидко минають роки. За ними поспішають штикуляючи й століття. Разом із ними штовстують, як камінь у воду, й усі великі народні подїї хвилювання. Забувається ся! Хоч і як було коли гірко або солодко, а час із собою в дорогу все забирає. Та забирає не тільки самі почуття пережитого, але й пам'яту таблицю в голові чоловіка заглашую й витирає. Так загладив і витер час із таблиці пам'яті й велики подїї українського народа весною 1648. року. І мало хто знає про подїї цього визвольного руху, мало хто знає про величі на той час, криваві й славні битви з Поляками українського козацтва й усього народа під проводом свого гетьмана Богдана Хмельницького.

13. травня ц. р. минула 269 річниця битви нашого козацтва з Поляками. Битви, значіння

якої, дуже велике. Зчинила є вона на берегах невеличкої річки, званої Жовті Води (притік значної ріки Інгульця, а зветь ся вода тепер просто Жовта. Протікає в верхній прянськім повіті на Катеринославщині). Від річки є сама битва переняла ім'я Жовтих Вод.

Через 14 днів (27. травня т. р.) опісля по-грому Поляків на Жовтих Водах мала місце друга теж пам'ята й славна корсунська битва, в якій військова місія Поляків була зовсім до-конана й їх гордість понівечена. Битви ці велики й значення їх не мале. Воно не тільки покрили славою Богдана Хмельницького й усе українське козацтво, а й спричинили ся до освободження, звід панщини польських магнатів, поневоленого і збіженого українського народу. Та не таке велике значення мають самі битви, як той великий підйом українського суспільства проти своїх гнобителів—панів та Жидів.

Хто читав історію українського народу, той знає в якім пригніченю він був до повстання. Усе докладно в історії сказано, та ще ясніше засовується ся тодішнє життя в козацьких думах—піснях. У них співається ся:

Та вже тому не рохок, не два минас,  
Як у християнській землі добра не має,—  
Як зажурялась тай заклопоталась бідна вдова—  
То не бідна вдова,—то королевська земля. (Україна)  
Що стали Жиди великий одкуп брати,  
Стали один од другого на мілю оренду становити.  
Ще ж і там Жидове не сконtentували,  
Що три річки в одкуп закупляли:  
Одна річка—Каїрочка, друга річка Гнилобережка,  
А третя—за Дніпром, Самарка...  
Що мав би чоловік піти та риба піймати,  
То ще він до річки не добігає,  
Уже він Жидові за одкуп найкраще обіщає...  
Ta крім цього:  
Де була яка річка велика, мости в одкуп забрали  
Од верхового по два шаги брали,  
Од пішого по шагу,  
А од бідного старця, що він випросить,  
То одбирали пішоно та яйця.

Дійшло до того, як співає дальнє козацька дума—пісня, що Жид перед Жидівкою вихвалиється ся:

«Хозяйко моя, Рейзю! яко то я на Україні слави  
[важивав]  
Що мене козак український ще й вельможним паном називав.]

До весняного повстання 1648. року Жиди, що могли та брали на одкуп або в оренду в Поляків-чанів, як і все на Україні лічili своїм і порядкували як хотіли. Річки, стави, мости, млини, церкви, вигони, ливади, корчми—усе це віддавали Жидам на одкуп, а самих людей засташували панщину робити. Таке було життя. Поліпши його старались усі тодішні передові люди, як Остраниця, Гуна, Лобода, Скидан, Сокиряний, Павлюк, але їм не щастило, й майже всі вони люто катовані були польськими панами у Варшаві за свої змагання. Але прийшов час розправи. Підняв ся народ і усі неправди, зло—все змів.

На чолі його стали люди заваяті й витривалі—Богун, Хмельницький, Перебийміс. За зброю вхопилось усе запорізьке січове козацтво; лейстрові козаки, що служили в Поляків та були під владою їхнього начальства теж покинули гнобителів свого народу й перейшли на сторону повстаючого козацтва. Хто не хотів переходити, а зіставав ся вірним старим порядкам і начальникам, як полковник Барабаш, то й вязали або шаблями рубали. Вся українська земля, як один чоловік, скaloю стала проти ворога й виграла битву під Жовтими Водами, під Корсунем на камуз розбила Поляків і полонила самого польського коронного воєводу (головно-командуючого) Миколу Потоцького разом із сином Степаном. Через деякий час битва під Пільяцьми теж дала ся в знаки Полякам, а після бою під Батогом заплакала не одна польська мати по свому синові та молоді жінці по чоловікові...

Тоді козаки Ляхів доганяли,  
Пана Потоцького піймали, як барана звязали,  
Перед Хмельницького гетьмана примчали,  
співається ся в думі.

Після цих головних битв і безліч маленьких Україна зновсі очистилася од Жидів, Поляків-поміщиків і постою польського війська. І казали тоді люди, що

Нема луче, нема краще,  
Як у нас на Україні —  
Нема Жида, нема Ляха,  
Не буде і зміни.

Але чи довго так було? Чи скористав ся Хмельницький тим, що розбив і прогнав з України Поляків? Ні, не довело ся. Через рік Поляки знову зібрали чимало війська й пішли на Україну. Цим разом гетьман спустив ся головно на поміч союзників Татар, а не на свою українську землю.

їнську народну силу, а Татари, як одніні вороги українського козацтва, не здержали свого чесного слова. Коли зійшли ся ворожі війська під містом Зборовим, і Поляки, бачучи ї тут не минучу свою гибел, пообіцяли татарському ханові все, що тільки можна було пообіцяти, і він послухав їх і не тільки не поміг козакам у битві, а коли битва почалась, то відішов з своїм татарським військом назад, а самого гетьмана Хмельницького полонив. Козацьке військо й нарід лишилися без провідника й програли битву. Після цього мусів Хмельницький, вернувшись од хана, завязати з Поляками угоду й мир на таких умовах, що дуже не відповідали потребам українського народу. Бо пани, а за ними й панцина, назад верталися на Україну, верталися й панські орендарі-одкущники Жиди, верталися назад усі злідні й біди. Тільки козацтву дали Поляки деякі полекші. А за волю ж змагалися всі—ї козаки й просий посполітій нарід.

За зборівську умову суспільство українське зненавідило Хмельницького. Та й Поляки не любили його, коли він добивався для народу й козацтва обіцянок полекш, визвірювались на його й майже в вічі „хлопом“ звали. Побачивши такі відношення до себе, Хмельницький почав потайки зноситися з московським царем і казав, що до його пристані з усім українським народом, коли він поможет йому наново скинути польське ярмо, яке Поляки хоча й помаленьку, але закладали на шию Українцям.

Московський цар пообіцяв воювати з Польщею за свободу України, і Богдан Хмельницький скликав у Переяслав 1654. р. козаків і всю військову старшину, які й порішили підати ся під „високу руку московського православного царя.“ Але й московський цар не додержав слова. З Поляками скоро помирився на таких умовах, що Поділля, Волинь і майже вся Київщина, окрім самого міста, перейшла до рук Польщі й там завернено всі старі панські порядки й беззаконія. А лівобережну Україну—свобідну гетьманщину стали московські царі помаленьку, поволенky обмежувати в її правах. Скасували козацтво, завели для свободних колись козаків панщину, поділили Україну на губернії, повіти, порозсаджували всюди своїх урядовців, губернаторів тощо й тепер уже не пізнаєш колишньої України й її народу, який за волю ворожу й свою кров рікою лляв. І виростла на українській землі, щиро напосній кровю борців, не воля, а рута. „Рута—волі нашої отрута,“ як казав Шевченко, а народня пісня про це співала:

Була Польща, була Польща, а стала Росія,  
Не заступить ся брат за брата, а батько за сина.

Стало ще гірше як за Польщі було, бо тепер останньої відради не було, це—відомстити ворогові за його діла.

Пройшло вже 268, років від часу Хмельниччини й на Україні знову піднявся народ за свою свободу. Знову наступила визвольна весна! Але тепер за народних провідників стали не вояки; не оружною силою здобуває собі волю тепер Україна й її народ, а силою всемогучого слова й організації. Провідниками теперішнього народного національного підйому стали люди учені, як професор Грушевський, визначні українські діячі, як Бібіров, Дорошенко, Винниченко й інші. Побіч із ними йде й усе інтелігентне суспільство українського народу. А борються ся вони за права України не шаблею, як боролись з Поляками колись за Хмельницького, а словом, її усіх правдиве слово чують і бачуть також діла. Боротьби свої вони не покинуть до остаточності.

Хай їм, борцям за свободу пригніченого народу, помогає рука Всеїправедного Суду!

Т. Споминок.

### Додатковий майдан Президентові С. В. У. Олександрові Скорописові-Йолтуховському.

«Генеральна Рада Української Громади» в Зальцведелі уповноважнює отсім Президента С. В. У. Олександра Скорописа-Йолтуховського, щоби для переведення в життя жадань, доручених йому, як представників до тимчасового російського правительства, полоненими Українцями тaborу Зальцведель домагався:

Складання окремого Українського Установчого Зібрання в Київі, вибраного населенням України на основі загального, рівного, безпосереднього й тайного голосування з приміненням пропорціональної системи виборів, до якого має належати близьше означення відношення України до Російської держави й вироблення внутрішньої Конституції для України.

Президент С. В. У. д. Скоропис був тяжко занедужав; за порадою лікарів відбував довше лічення в санаторії.

Тепер же здоровля його поправилося, він в перших числах цього місяця (червня) відіїзджає до Штокгольму для переведення справ доручених йому полоненими Українцями, а там і в Росію.

### Українське життя.

Конференція української соц.-дем. партії. Дня 4. ц. м. в одній із автодорій київського університету В. Винниченко, член бюро Центрального комітету партії, відкрив конференцію Української соціально-демократичної робітничої партії. Ціле днівне засідання 4. квітня ішло на вислухання рефератів, звітів делегатів окремих організацій партії: петроградської, московської, київської, полтавської, харківської, черкаської, новоград-волинської, бердянської. Звіти містять цінний матеріал, який свідчить про зрост українського соц.-дем. руху, особливо в тих точках, де нагромадилися маси української робітничої класи (Катеринослав) і українського робітника, передягненого в салдатську шинель (петроградський гарнізон, особливо гвардійські полки).

Так у Петрограді згідно з рефератами делегатів звиш 60 військових частей находитися сьогодня майже під виключним впливом української соц.-демократії, в тім числі й революції,—полки ізмайлівський, волинський, преображенський, опанціровані автомобілі. Від тих частей у петроградській раді робітничих і салдатських депутатів українські соціал-демократи мають 60 своїх представників.

По рефератах із місцевостей привітали конференцію представники київського комітету російської соц.-дем. р. п., „Бунду“, „Поалей-Ціону“ й українських соц. революціонерів. Заява представника російської соц.-демократії про те, що вона розуміє й поділяє національні змагання українського пролетаріату, викликає довго невмовкаючі оплески.

Вечірнє засідання 4. квітня й цілий найближчий день зійшли на вислухання й обговорення рефератів по найважливішим питанням програми й тактики української соц.-демократії причім ухвалено ряд резолюцій.

У справі автономії України: „Виходячи з того, що потреба можливо повного розвитку сил України вимагає найширшого економічно-політичного й самоозначення; приймаючи під увагу, що федеративний лад російської держави як союза автономних національно територіальних, або просто територіальних одиниць не тільки не може шкодити розвиткові пролетаріату всеї Росії, а тим більше українського, але й є корисний для него; приймаючи під увагу, що федерація автономних національних або краєвих одиниць, це найкраща гарантія демократичних і національно-політичних прав кожної нації або країни,—конференція української соц.-демократичної робітничої партії з цілою непокітною рішучістю видвигає давнє домагання партії: автономію України як першу, невідложну, пекучу задачу сучасної хвилі українського пролетаріату та всеї України. Рівночасно, виходячи з рамок партійної програми, виголошеної на з'їзді 1905. р., конференція, рахуючи ся з виключністю подій і домаганнями життя, думає можливим взяти на себе право позволити товаришам партії піддерживати принцип федеративної будови російської демократичної республіки й піддерживати автономічні змагання демократії інших націй. Вкінці порішення питання про внесення домагання федерації в партійну програму конференція полішає партійному з'їздові:“

Відношення до центрального правительства: „Конференція української соц.-дем. р. партії признає необхідним піддерживати тимчасове правительство на стільки, на скільки воно признає і здійснює домагання революційного народу цілої Росії. Разом з тим конференція уважає необхідною найуважливішу контролю діяльності тимчасового правительства та його представників на місцях у цілі приневолення його до послідовного здійснення соціальних, політичних і національних домагань української демократії:“

Здійснення автономії України: „Приймаючи під увагу, що 1) в процесі революційної перебудови державного ладу Росії основною підставою є громадська ініціатива й самодіяльність; 2) що її тимчасове правительство утворилося по знищенню старого правительства революційними робітниками й салдатами з обеднюючих державних організацій (дума, земські й городські союзи) і має свою силу й основу в зорганізованих робітниках і салдатах, виразником волі, яких є Рада робітничих і сільської революції, чи це будуть багнети вою-

салдатських депутатів і 3) що етап політичної і громадської організації України відповідає домаганням революційного процесу,—конференція у. с. д. партії: а) признає необхідним утворення демократичного ладу на Україні шляхом громадської й народної (національної) ініціативи та самодіяльноти і б) признає ту творчу роботу як підставу для тимчасового правительства в його змаганнях до демократизації Росії на основі здійснення національних домагань.“

Обєднання з рос. с. д. роб. партією: а) соц. демократичний рух серед російської робітничої класи розпадається під цю хвиллю на ряд фракцій; б) для української с. д. необхідне зedнання з соц. дем. рухом російського пролетаріату в цілості, а не якоюсь його окремих фракцій; в) основою обєднання повинно бути признання злученю російською соц. дем. партією принципів, виставлених нашими давніми з'їздами: нашої національної програми і принципу національних організацій. Признаючи, що при теперішніх умовах негайнє обєднання російською соц. дем. не можливе, а рівночасно признаючи необхідність найшвидшого обєднання всіх соц. дем. сил, конференція признає необхідним: а) входити в частинні порозуміння й обєднання з окремими с. д. організаціями р. с. д. р. партії при умові признання ними наших домагань; б) поручити бюро в центр. ком. у. с. д. р. п. навязати зносини з окремими фракціями р. с. д. р. п. в цілі вияснення їх відношення до нашої національної програми і справи обєднання, а реферат про се зробити на найближчішім партійнім з'їзді:“

Бльохи в часі виборів до Установчих Зборів. Конференція признає 1) що здійснення народоправства на Україні тісно звязане з фактичною і негайним здійсненням національної програми у. с. д. р. п.; 2) що кожна група, котра в данім моменті піднесла ся б відмовно, або байдужно до сеї справи, тим самим: а) ослаблює розмах і число революційних сил на Україні; б) веде у табор контреволюції й сепаратизму ті елементи буржуазного українського громадянства, які під теперішну хвилю повинна використати революція; в) звертається проти інтересів українського пролетаріату; 3) що вибори до Установчих Зборів треба перевести при умові найбільшого використання з боку с. д. всіх революційних сил як пролетарських так і демократично-буржуазійних; 4) конференція у. с. д. р. п. признає можливим у часі зборів, як нема кандидатури с. д. входити в порозуміння й піддерживати кандидатів тих соціалістичних партій, які на рівні з загально-демократичними домаганнями признають національну програму й тактику у. с. д. р. п.;“

Всеукраїнський територіальний з'їзд: „Для найкращого й найповажнішого осягнення автономії України конференція у. с. д. р. п. признає необхідним негайню розпочати найенергічнішу всесторонню роботу в цілі скликання всеукраїнського територіального зібрання, на котрім воля українських демократів і демократії інших націй, що заселяють територію України, виявиться в цілій ширині й викінчності.“

Вислів цеї волі представить ся для санкції загально державної Установчим Зборам:“

Відношення до війни: „Призвавши, що дальнє ведення війни приведе до повної руїни як України так і цілої Росії тому, що ведеться вже при помочі основних засобів продукції; що як сама війна, так і її продовження не в інтересах пролетаріату й широких мас, як українського народу, так і народів цілої Росії та всього світу; що навпаки продовження війни лежить у інтересах реакції й заляканіх уміркованих буржуазних елементів; що ті елементи під гаслом війни в теперішнім часі рішуче організують ся проти революції й демократії; що дальший розвиток революції в інтересах широких мас населення задержує все більше війна; що через війну зовсім неможливе укріплення добутих революцією позицій,—конференція у. с. д. р. п. рішуче висловлюється ся проти дальнішого ведення війни й домагається від правительства зараз:“

1) почати мирові переговори через представників міжнародного пролетаріату, в тім числі й українського та з близькою їх участю в обговоренню умов порозуміння;

2) домагати ся від союзних держав відмови від анексії й контрибуції, щоб облекшити мирові переговори;

3) опублікувати всі договори заключені царським правителством з союзними державами.

Одночасно ми кличемо пролетаріят усіх народів російської держави організувати ся, щоб усієї силі, яка грозить здобуткам російської революції, чи це будуть багнети вою-

ючих з Росією держав, чи сили російської буржуазії—протиставити свою силу разом з армією.

Аграрна справа. Потверджуючи пункти партійної програми що до аграрної справи, приняті на другому партійному з'їзді, конференція у. с. д. р. п. поручає бюрові ц. к. поставити на найближшім партійному з'їзді аграрну програму в цілій ІІ ширині.

Заняття адміністративних обов'язків членами партії. Приимаючи під увагу теперішню революційну хвилю, конференція у. с. д. р. п. признає можливим, щоб укр. с. д. займали всі адміністративні обов'язки, діяльність яких опирається на революційних масах.



## Іван Алчевський.

Останні вістки з Росії дають нам про смерть нашого славного оперного співака імператорського Маріїнського театру Івана Алчевського.

Занедужавши останній час у Петрограді на нервову хоробу від переутомлення, він перенісся на відпочинок до своєї хати в Харків. Відпочивши там трохи він вийшов на гастролі до Баку, де й помер 27. травня від запалення мозгу.

Наша суспільність стратила в нім щирого українського громадянина, який не мало прислужився для нашої суспільності, виступаючи майже всюди на наших святочних урочистих концертах, або чисто маніфестаційних, як наприклад, в Москві або Петрограді. Приймав також діяльну участь в Українській Громаді в Москві, чи то як діяльний член її громади, чи то своїми виступами на концертах, які уладжувала ця громада при різних нагодах, де запрошуваво було також і наші визначні українські сили.

Покійний уродився в Харкові й походив із знаного роду Алчевських. Батько був звісний фінансист, мати є щира Українка, а сестра Христя звісна письменниця. Старший брат його Григорій має школу співу в Москві, і є звісний у нас своїми гарними сольовими композиціями.

Іван Алчевський скінчивши харківський університет сіріозно почав працювати над своїм голосом і думати про сцену, куди його так тягло.

Обдарований від природи великою музичальністю, розкішним голосом та природними сценічними прикметами—покійний дуже скоро заняв найперше місце оперових співаків і був принятий з самого початку свісії карієри на імператорську сцену (Маріїнський театр), де, пропливши короткий час, вийшов на продовження студій над голосом до Парижу і працював там у знаменитого професора співу Решке.

Пізніше виступав у Франції й Німеччині у трудних показних ролях з великим успіхом. Чука критика, як і вся наша, дуже прихильно відносилася до нього й розхвалювала його голос і його інтелігентну гру.

Маючи сильний драматичний тенор—покійний мав у своєму репертуарі майже всі сильні річі, які й підкорвали за останній час ще молоду талантовиту його силу. В. Й. п!

## З таборового життя.

Генеральна Старшина. 29. травня відбулося засідання, на котрім крім звідомлень із діяльності голов організацій та біжучих справ розбирається точка скликання Народного Віча. По короткій дискусії ухвалено скликати віче на 6. червня.

Школа. З 21 по 28 травня відбулося 5. викладів, від 9 до 10 годин ранку, на ріжні теми. Слухачів було пересічно до 40.

Увечері що дня відбувається курс для неграмотних, який з огляду на їх нерівність у знанню, розділено на 2 групи. На курс ходить постійно 10 чоловік.

Національне Т-во. 30. травня відбулися загальні збори; змінено стару й вибрано нову управу т-ва. Ухвалено відслати в Київ збирані, до цього часу, жертви на „Український Національний фонд“ через д. Скорописа.

Крім того ухвалено ще із теперішнього стану каси т-ва пожертвувати 40 процентів на волинські школи й 10 процентів на „Український нац. фонд“ у Київі.

Не дивлячись на не мале число присутніх членів, збори пройшли десь жито й нарядно. Як видно не йде наука в ліс, а під ліс.

Курс української граматики. 30. і 31. травня відбулися лекції української граматики т. С. На лекціях було оба рази до 30 душ.

Т-во Старших бльоکів і бараків. 31. травня відбулося зібрання, де були подані звіти бльо-

кових та старшого табору. Зі звітів видно, що в таборі є тепер з хорими 1639 душ.

Допомогова Каса. Допомогова Каса видає позички й допомоги. За минулій тиждень видано з каси 15 мк.; поступило в касу 11 мк. 16 фен. На 29. травня було в касі 271 мар. 81 фен.

## Вісти з російського життя.

Фінляндія самостійною? З Лондону доносять, що фінляндський сенат рішив великою більшістю проголосення Фінляндії самостійною державою. Поки що ця вістка урядово не стверджена.

Проти Англії. Салдатсько-Робітничий Союз заявив англійському правительству просібі, щоби Англія не вмішувала ся у внутрішні справи Росії.

За миром! Посол Думи Євсієв, який з припорушення правителства обізджав фронт, повернувшись у Петроград і заявив, що салдати бажають миру.

Права салдатів. Воєнний міністер Керенський видає приказ про права салдатів. Іого важніші точки слідчі:

Салдати мають право під час служби належати до всіх організацій; у війську належить ся їм повна свобода думки й релігії. На місці обов'язкового коширяння вступає добровільне.

Свобода совісти. По новому закону ніяких кар не накладається за те, коли чоловік, який має більше як 14 років, міняє свій погляд на релігію, чи переходить у другу віру, або зовсім не признає ніякої релігії. Необмежується ся також ніякими гражданськими правами. Повинен тільки суддя або натаріусові заявити, що він переходить у другу віру, або що зовсім ніякої віри не признає.

В Синоді. Синод дав право попам, яким було відібрано поцівський сан за їх політичні перевокання, подати в Синод прохання, щоб передали їх справу її вернули їм поцівський сан.

## Що діється у світі.

Французи їдуть до Штокгольму. Рада французької соціал-демократичної партії рішила віслати своїх відпоручників на Штокгольмський конгрес.

Бразилія зірвала з Німеччиною зносини. Бразилія рішила виступити з невтралності й станути по стороні Америки проти Німеччини.

Страйки у Франції. В Парижі страйкують до 50,000 робітниць та робітників. В самім місті прийшло до великих заворушень і бурливих демонстрацій проти дорожні та браку харчів.

Воєнні наради. У Лондоні відбулися, при участі відпоручників поодиноких держав, наради над далішим війованим.

Отворення австрійського парламенту. 31. травня відбулось отворення австрійського парламенту. Український посол Романчук вибраний заступником президента парламенту. Українці вложили правне застереження при отворенню.

## ВІЙНА.

### Німецько-французький фронт.

У великий бітві на західному фронті настушили цими днями застій. Наступаючі союзники дуже знесилися її потрібують ідночінку для довоzu резервів та воєнних засобів.

### Італійський фронт.

Вже третій тиждень триває битва над Ізонцом рішилась поки що на користь Австрії. Вони відбили всі наступи Італійців із крівавими страшами та забрали коло 14 тисяч людя в полон.

### На всіх інших фронтах

не має новостей. Німці урядово сповіщають, що очікують у найближчім часі російсько-румунської офензиви.

### Морська війна.

Німецькі підводні лодки затопили 29. травня 27,000 тон; 30. травня 76,000 тон.

### Переписка з робітничими командами.

Одержані передплати на часопис «Вільне Слово» від таких товаришів і команд:

Тов. Б-го № 2049 1 мк., П-на № 56804 1 мк.,

Л-ва № 2664 1 мк. 50 фен., Ч-ва № 3939 80 фен., Ч-ка № 3551 80 фен., Я-го № 4043 70 фен., Г-ва № 3452 1 мк. 50 фен., Б-ва 50 фен., Ч-кі № 3400 1 мк., С-чі 35 фен., Е-ка № 45344 60 фен., Б-го 35 фен., П-ка 1 мк., Ф-ка № 87 2 мк., А-ва 1 мк., К-ца № 76-142 1 мк., Л-ва 35 фен., Г-ка 1 мк., Г-на 35 фен., Т-ка 1 мк., Ш-на 1 мк., Ш-ва 1 мк., Я-го 1 мк., П-ка № 5176 1 мк., 5 фен., Б-ка № 2106 1 мк. 5 фен., Л-ка № 3408 70 фен., Г-ка 1 мк., К-на № 8093 1 мк., лейтенанта Б-ль 1 мк. і обер-лейтенанта Н-на 1 мк..

Ком. № 440 Ненгау 1 мк., Брети 2 мк. 40 фен. Траутман 1 мк., № 596 Любаш 35 фен., Лоромкуріц 1 мк., Уецке 1 мк., Глянбіц 1 мк., Неуяель 1 мк. і табор Рейсен 70 фен.

Одержані замовлення на книжки від тов. Ф-ка № 87 2 мк. 80 фен., Б-ка № 22025 1 мк. 20 фен., Б-ва № 1922 81 фен., Е-ва № 54594 2 мк. 50 фен., К-го № 62021 75 фен., П-ва № 56804 2 мк. і К-ва № 4489 68 ф.. Тов. М-ка № 288 1 мк., М-ка 40 фен., П-ра 40 фен., Л-ка 45 фен., Б-бі 50 фен., К-го 40 фен., К-ка 40 фен., Н-го 50 фен., Г-ка 40 фен., Р-ва 40 фен., К-ка 50 фен., Г-ря 40 фен., К-па 40 фен., К-ка 40 фен., Б-ка № 52 1 мк. 20 фен., П-ка № 3808 60 фен., К-ка 1 мк., М-ка № 58218 40 фен., П-ва № 277 50 фен., Г-на № 3619 1 мк., К-ра № 4232 1 мк., К-ца 35 фен., Б-го 1 мк., Б-ща № 11923 35 фен., Ш-ка 1 мк., В-ва 1 мк., Я-ча № 53749 1 мк., Т-ка № 6101 1 мк., Т-ка 1 мк., П-ка 1 мк., Ч-жа № 2945 1 мк. 15 фен..

## Оголошення.

### „Народне Віче“.

У середу 6. червня о 7 годинах вечера в залі „Народного Дому“ відбудеться чергове зібрання „Народного Віча“ з таким порядком дня:

- 1) Читання протоколу першого зібрання;
- 2) Звідомлення з діяльності Генеральної Старшини;
- 3) Звідомлення з діяльності Генеральної Ради;
- 4) Касове звідомлення;
- 5) Вибір трьох відпоручників до Генеральної Старшини й б до Генеральної Ради й
- 6) Внесення й запити.

На зібранню мають право бути тільки члени таборових організацій.

Для вступлення до залі зібрання будуть видані вступні картки, по яким і будуть впускати. Просимо не спізнати ся на збори.

Президія Ген. Старшини.

## НОВІ КНИЖКИ

поступили в кіоск для продажі:

Шевченко. Кобзар 1 і II том. В гарній оправі. Ціна одного тому 1 мар. 40 фен.

Юліан Борхардт. Введення в національну економію. Ціна 20 фен.

Іван Гилька. Організація й боротьба сільських робітників. Ціна 10 фен.

Книжки дуже цінного змісту упорівненню з загальними цінами книжок—дуже дешеві.

Виділ Драматично-Музичного Т-ва просить усіх т. т. членів вносити членські вкладки.

Т-во.

Подаємо до відома всім полоненим нашого табору, де би вони не находились, що распорядженням міністерства дозволяється від тепер листи писати чорнилом.

Віра Лівонюк з діточками Василем і Михайлком із села Хойно, мінської губ. пінськ. повіту, шукає свого чоловіка Василя Фед. Лівонюка, який знаходить ся в полоні. Просить відізвати ся і зновістити про місце свого поб